

pomnožitev, drevo se posuši, in vrste ni. Pa kaj bode opravil samo eden? Skupno je treba delati! Sedaj je čas. Kmetovalci pošljite vse dobre vrste — vse, ki se vam dobre zde — na razstavo! Tukaj se bodo pregledale, pokusile, ocenile, razvrstile; „ločilo se bode zrnje od plev“. Na ta način dobodemo „domače“ sadjarstvo. Posamezne dobre vrste ne bodo ostale več skrite, ampak razmnožili jih bomo, da nam bodo vsem koristile. Slabe ali malo vredne vrste bomo iztrebili in dobre zasadili. Naši sadovnjaki naj bodo polni dobrega, sočnega okusnega sadja. Ne verujem, da bi komu lesnike bolj dišale, nego voščenke ali kaka druga plemenita vrsta, a vendar nahajamo še lesnike po sadovnjakih. Drevo si je treba vzgojiti. Divjak (podloga) naj bo kakršen koli, da imamo le plemenitih cepičev. Ako se torej hočemo preskrbeti z dobrim sadjem, vzgojimo si podlog, naročimo cepičev zaželenih si vrst, cepimo, in v nekaterih letih bomo imeli okusnega sadja. Pa skrbeli ne bomo samo za domačo porabo, ampak tudi za kupčijo, in koliko dražje so dobre vrste v kupčiji, tega mi pač ni treba poudarjati. Na delo torej! Sedaj je pravi čas!

Vem, da marsikdo tako misli in ne potrebuje nikacega opomina; še več pa je trdovratnežev. Žalostne izkušnje so mi izvabile ta članek. Nekateri kmetovalci so silno nezaupljivi, a ta nezaupljivost je njim samim na kvar. Pri vsakem gibanju, tikajočem se kmetijstva, postanejo pozorni, toda ne, da bi se sami udeležili in stvar razmotrili, ampak sum zakrkne jim že itak težko pristopna srca. Prepričal sem se, da marsikdo slabo misli tudi o letošnji sadni razstavi ter se je nikakor ne misli udeležiti. Kajti v svoji nespametni nezaupnosti misli: „Ako pošljem dobrega sadja v razstavo“, mislili si bodo: „Aha, tako dober vrt ima, temu moremo več davkov naložiti“. Kako nespametna misel! Zgodovina nas uči, da ima gosposka že od nekdaj tudi sadovnjake v svojem varstvu in da ostro kaznuje tiste, ki delajo kvaro po njih. Zakaj bi pa tudi ne ravnala tako! Državi mora vendar do tega kaj biti, da je tudi gmotno stanje njenih udov kolikor moči dobro. Dalje: ali niso dobivali in ali ne dobivajo še dandanes umni sadjarji premij, daril za vzgledne sadovnjake. Od kod torej tista nezaupljivost?! Pa recimo tudi, da bi imeli od posebno lepih sadovnjakov plačevati večje davke. Ali bi to kako oviralo napredek? Mari ne bomo sadnega drevja zasajali zategadelj, da bi ne bilo treba davkov plačevati? Saj vendar davki ne pobero vsega. Ako imam, postavim sadovnjak, ki mi daje povprek 100 goldinarjev dobička na leto, ter moram od po kacijh 5—10 gld. davka plačevati: bom li zbog tega sadovnjak opustil, drevesa posekal, samo da ne bode treba davka plačevati? Pomisliti moram, da na ta način tudi jaz izgubim svojih 90—95 gld. Davek naj torej nikdar ne bode ovira ampak izpodbuja napredku, najmanj pa je ovira tam, kjer ga ni. Ako moram mnogo davka plačevati, gledal bodem, da ga bodem lahko, in da bode še meni kaj ostajalo, prizadeval si bode, kolikor moči napredovati, da si

svoje posstvo, oziroma gospodarstvo vzboljšam, ker s pridnostjo in vztrajnostjo več prigospodarim. To naj bode gaslo vsakemu kmetovalcu. „Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!“ Vendar pa se da z združenimi močmi vsega največ storiti. V slogi je moč! Delajmo torej vsi za enega in eden za vse!

Pa še nekaj moram omeniti. C. kr. kmetijska družba namenja z razstavo ob enem praznovati štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. Mislim, da ni Slovenca, kateremu bi ne bilo znano blago srce tega dobrega vladarja našega in njegova očetovska skrb za svoje podložnike,

ter da bi redko katero našel hišo, kjer bi ne bilo njegove podobe. Saj pa tudi beremo skoraj vsak dan, da je njegova blagajnica, njegova milostna roka vedno in povsod odprta, kadar in kjer je treba ubožnemu državljanu pomoči, bodisi, da mu je pobral ogenj, mraz, voda, toča ali kako zlo imetje, ali pa, da si želi zidati cerkev, šolo, bolnico, a mu pri-

manjkuje novcev itd. itd. Zato pa tudi služi Slovenec z dušo in s telesom cesarju in domovini. Trdno torej upam, da bomo tudi ob tej priliki pokazali svojemu vladarju, da vemo ceniti njegovo blago srce, njegovo ljubezen do nas. Preiskati hočemo sadjarstvu našemu „srce in obisti“; kar je slabega, hočemo odstraniti, dobro pa skrbno varovati in množiti v ta veseli spomin.

F. Š.

Podoba 34.

Japonski hmelj.

V zadnjih letih so v vrtnarstvu vpeljali novo vzpenjavo rastlino, namreč japonski hmelj (latinski *humulus japonicus*). Japonski hmelj (glej podobo 34.) je krasna enoletna vzpenjava rastlina, s katero lahko hitro in gosto zasenčimo vrtno lope, hodnike, verande i. t. d. Veliko listje je lepo zeleno in rezljano. Vzreja te nove rastline je kaj preprosta, ker raste v vsaki zemlji in v

vsakem podnebj. Ker je japonski hmelj enoletna rastlina, moramo ga vsako leto v novič sejati; to pa nič ne de, ker lahko seme doma pridelujemo. Na vrtu kmetijske družbe smo lansko leto vsejali japonski hmelj, in sicer zelo pozno, vendar je pa seme še zorelo. Seme japonskega hmelja je dobiti pri Hermanu Frommerji v Budapešti.

Salata

je zelenjadna rastlina, od katere so vzgojili vsled vedne kulture in različne zemlje razne vrste. Z ozirom na čas setve in zorenja razločujemo pomladanjske, poletnje in zimske salatne vrste, z ozirom na porabo pa delimo salato 1. v glavnato salato, 2. v povezno salato ali endivijo in 3. v berivko.

A. Poletnja glavnata salata (podoba 35) dela posebno trde glavice, in jo zaradi nežnosti njenega listja prav močno sejejo. Salata uspeva skoraj na vsaki zemlji, celo brez gnoja, vendar je najboljša rahla in pognojena prst. Salato sejemo ali prav zgodaj (meseca februarja) na gorke grede, ali pa meseca marcija na solnčne grede v kakem zatiski, in sicer v vrste po kakih 20 do 25 $\frac{c}{m}$ narazen. Salato moremo saditi tudi med kolarabe, ohrovt zelje, itd., ker je salata čez dva meseca uže porabljena. To velja o salati, katero sejemo spomladi. S poletnjo salato ravnamo pa ravno tako, samo da jo sejemo na bolj hladne kraje, ker dobi tam bolj nežen okus. Poletnjo salato sadimo po 40 do 45 $\frac{c}{m}$ narazen. Najboljše vrste so:

Rumena berolinka, velika rjava samoglavka, zlata postrvenka, srebrna glava in malakrvnordeča postrvenka.

B. Zimska glavnata salata se seje meseca avgusta. sadike se pa sade v gnojno zemljo tako, da se sicer še jeseni dobro zarastejo, a da ne postanejo prevelike, ker potem lahko zmrznejo. Premlade rastlinice pa tudi zmrznejo. Po zimi, kadar ni veliko snega, pokrijemo salato z vejevjem ali pa s slamo. Najtrpežnejši vrsti sti: Rumena in rjava zimska glavnata salata.

C. Povezna salata ali endivija. Endivija uspeva na vsaki zemlji v odprti solnčni legi. Doma je iz Azije in je enoletna rastlina, katero uživamo največ po zimi. Endivijo sejemo od meseca maja do srede meseca avgusta, največ pa julija meseca. Kadar je listje popol-

noma razvito, tedaj pa povežemo vnanje liste ob suhem vremenu čez notranje, da se le ti ubelijo. Po prav mrzlih krajih izrujejo endivijo z korenino in jo vsade v svetle kleti. Če jo zgodaj seješ, večkrat ni mogoče dobiti lepo ubeljene salate, tedaj jo pa pokrij s cvetličnim loncem, a pazi, da ne gnije listje. Dobre vrste poletnje endivije so (glej podobo 36.): Pariška rumena

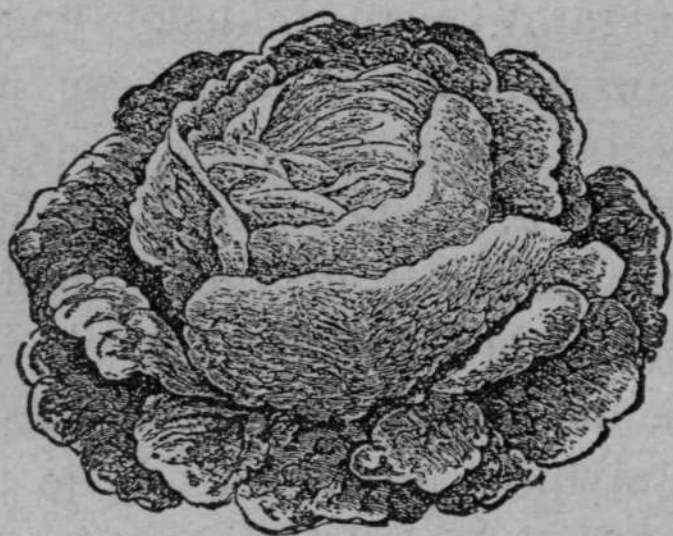
povezna slalata, sachsenhäuser-ska rumena, velika krvnordeča in pisana postrvenka. Priporočani vrsti zimske endivije sti nastopni (glej podobo 37.) Esea-riol in rumena mahasta.

Podoba 37.

D. Berivka. Seme berivke sejemo na prisojne grede ter porablamo za jed posamezne liste, katere odrezavamo. Priporočani vrsti sta: Rumena in rumena kodrasta berivka. Tu sem moremo tudi prištevati ameriško salato „trgavko“, ki se odlikuje s svojim posebno nežnim listjem.

Po časniku „Auf dem Lande“.

Podoba 35.

Podoba 36.

Vrtnarske reči.

Dohodek od rože Maréchal Niel. V predzadnji številki „Novic“ smo pisali o lepi roži Maréchal Niel (beri Maréšal Niel.) Ravno kar pa beremo v nekem vrtnarskem listu, da je neki Bidault v Banjoletu zasadil pred šestimi leti preko 20 $\frac{m}{l}$ dolge prisojne stene te vrste rože. On rož kar nič ne obrezuje, ampak vsako leto odstranjuje onemogle veje ter namesto njih vzgaja druge. Ta nasad daje od leta 1884. nadalje po 100 do 140 frankov na leto, kajti rožo Maréchal Niel je vedno lahko prodati. To je pa toliko laže umeti, ker rože ob taki prisojni steni veliko poprej cveto nego na planem.

Kako travo zatreti po tlaku in potih. Belež, to je apno v vodi raztopljeno, s kakeršnim belimo stene, zavrimo in dodenimo mu, ko se kuba, toliko stolčenega žvepla, kolikor se ga raztopi. S to tekočino polijmo s travo poraščeni tlak ali pot. Tudi voda, v kateri je veliko železnega vitrijola raztopljenega, ima neki dober uspeh, ali pa rudninske kisline, ki so onesnažene in jih ceno dobimo. Nikar pa ne izkopavajmo trave, kajti v zrahljana tla se le še bolj travno seme zaseje.

Gnojnica nam rabi kaj dobro za odpravljanje mahu, lišaja, mrčesov in njih zalege po sadnem drevju, ako namažemo ž njo drevice spomladi.